

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av huvudbyggnad, rättarbostad, bränneri, mejeri samt västra och östra ladugårdslängorna i Viggasbo, Vimmerby

Linderson, Hans

2004

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2004). *Dendrokronologisk analys av huvudbyggnad, rättarbostad, bränneri, mejeri samt västra och östra ladugårdslängorna i Viggasbo, Vimmerby*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2004:32). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

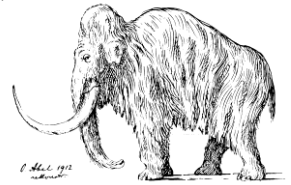
LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

27 Sep 2004

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2004:32
Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV HUVUDBYGGNAD,
RÄTTARBOSTAD, BRÄNNERI, MEJERI SAMT VÄSTRA OCH ÖSTRA
LADUGÅRDSLÄNGORNA I VIGGESBO, VIMMERBY.**

Uppdragsgivare: Claes Henckel,

Stad: Vimmerby **Prov nr:** 1b-22B **Antal, borrhov+sågsvisor:** 18+4 = 22

Dendrokronologiskt objekt: Åtta byggnader i Viggesbo enligt beskrivning nedan.

Beskrivning av hela dendrokronologiska provserien 1-10 respektive 1b-22b.

Sammanlagt har 32 prover tagits på fastigheten Viggesbo i åtta byggnader. Samtliga är av tall.

Huvudbyggnaden

Elva stockar är provtagna, tio är avverkade under perioden vinterhalvåret 1797/98 till 1802/03 sannolikt är den elffte stocken (16b) avverkad inom perioden. Den kompletterande provtagningen **kan fastställa det daterade byggåret till 1802 eller möjligen något år senare**. Endast en stock är avverkad vinterhalvåret 1802/03 och kan utgöra ett komplement under själva byggandet då den sitter så högt i byggnaden. Inget virke i byggnaden är avsevärt äldre så att någon indikation på återanvänt virke i denna byggnad finns inte, utan det något år tidigare avverkade träden utgör samlat virke för byggnationen.

Två stockar från köksdelen får fällningstiden **vinterhalvåret 1847/48 respektive 1851/52**.

Det enda provet från rättarbostadens markplan samt ett prov på andra våningen **dateras till vinterhalvåret 1769/70**, detta visar att byggnaden har haft en annan utformning än dagens, vilken uppfördes **1850 eller något åt senare**.

Två av fyra provtagna stockar i Magasinet dateras till **vinterhalvåret 1739/40**. Dessa utgör den äldsta avverkningstiden av det undersökta virket i Viggesbo. Magasinet i dess nuvarande utformning är uppförd i **slutet av 1840-talet**.

Snickarboden får en entydig datering i de två proverna nämligen **vinterhalvåret 1844/45**.

Provet i västra ladan får fällningstiden **vinterhalvåret 1851/52**

Provet i östra ladan får fällningstiden **vinterhalvåret 1850/51**

Bränneriets byggår beräknas till år **1810 ± 1**.

Mejeriet representeras av ett prov, är detta representativ för byggnaden så är mejeriet, den äldsta byggnaden med den nuvarande utformningen i Viggesbo. **Avverkningsår vinterhalvåret 1775/76**.

I dess nuvarande form är de fem byggnaderna närmast huvudbyggnaden uppförda kring 1850, huvudbyggnaden, bränneriet ca 50 år och mejeriet 75 år tidigare. En äldre "version" av Viggesbo är uppenbar då två par stockar får två gemensamma fällningsår 1739/40 och 1769/70, vilka bör utgöra äldre byggfaser.

Ett karaktäristika över dateringarna som återkommer är att dateringarna för varje byggnad sträcker sig över flera år. Man har alltså lagrat virke i upp till fem år innan man har satt igång med byggandet.

Virket är med all säkerhet hämtat från närområdet. Dendrokronologiskt korrelera materialet, med en kronologi ifrån **Eksjö, kvarter Boktryckaren 9-10**, så bra att det **inte skiljer sig** från de stockar som passar bäst ihop bland de 32 provtagna från Viggesbo. Man kan därför sluta sig till att virket är hämtat i samma ståndort eller åtminstone samma område som det undersökta virket i Viggesbo. Virket ifrån Boktryckaren är **avverkat vinterhalvåret 1831/32**.

Förslag till fler prover: 1, Rättarbostadens nedre våning. 2, Magasinet två sydligaste rum. 3, Komplettera det enda provet i Mejeriet. 4, Kökets långsida.

1 Stocken i magasinets sydvästra rum är således den med de äldsta anorna av alla provtagna stockar i Viggesbo. **Trädets groddår beräknas till år 1509±10**. Den andra stocken med samma fällningsår har grott i mitten av 1500-talet. Det måste ha varit en magnifik skog.

2 Trädet som ungräd, ca 40 år, uppvisar en kraftig skada, lyra, som inträffade vinterhalvåret 1769/70 samma år som prov 9 och 5b avverkades. En rimlig tolkning är att detta är en avverkningskada. Troligen har skadan blivit mycket alvarlig, t. ex. toppbrott eftersom tillväxten reducerades med ca 60% de fyra efterkommande åren. Skador av detta slag borde vara vanlig i bländningsbruk d.v.s. avverkning av den mogna skogen så att de undertryckta träden får ersätta den äldre generationen.

Resultat:

CATRAS Dendro nr:	Prov Nr :	Träd slag	Antal radie, år	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Trädets Egenålder uppskattn
75488	1b	Tall	1, 104	Sp 57, W	1846	V 1846/47	120-130
75489	2b	Tall	1, 115	Sp 52, W	1846	V 1846/47	120-130
75490	3b	Tall	1, 142	Sp 60, W	1846	V 1846/47	150-170
75491	4b	Tall	1, 148	Sp 69, W	1849	V 1849/50	160-180
75492	5b	Tall	2, 95	Sp 61, W	1769	V 1769/70	140-160
75493	6b	Tall	1, 197	Sp 90, W	1739	V 1739/40	220-240 ₁
75494	7b	Tall	2, 140	Sp 67, B	1846	V 1846/47	150-170
75495	8b	Tall	2, 111	Sp 59, B	1847	V 1847/48	120-140 ₂
75496	9b	Tall	2, 145	Sp 72, B	1739	V 1739/40	150-170
75497	10b	Tall	1, 137	Sp 72, B	1797	V 1797/98	160-180
75498	11b	Tall	1, 97	Sp 71, W	1800	V 1800/01	120-140
75499	12b	Tall	1, 96+ew	(Sp 46),W	1800	V 1800/01	110-130
75621	13b	Tall	1, 94	Sp 51, W	1797	V 1797/98	100-120
75622	14b	Tall	1, 97	Sp 84, W	1799	V1799/1800	110-130
75623	15b	Tall	1, 85	Sp57,näraW	1798+ew	1800±1	110-130
75624	16b	Tall	1, 28	Ej sp	Ej daterad		
75625	17b	Tall	1, 80	Sp 53, W	1844	V 1844/45	140-160
75626	18b	Tall	1, 121	Sp 61, W	1844	V 1844/45	150-170
75627	19b	Tall	1, 98	Sp 57, W	1851	V 1851/52	120-140
75628	20b	Tall	1, 96	Sp 56, W	1850	V 1850/51	120-140
75629	21b	Tall	1, 55	Sp 41, W	1775	V 1775/76	90-110
75620	22b	Tall	1, 81	W	1807	V 1807/08	90-110

Kopia av tidigare insänd dendrorapport 2003:20

Uppdragsgivare: Claes Henckel,

Stad: Vimmerby **Prov nr:** 1-10 **Antal prover, sågskivor:** 10

Dendrokronologiskt objekt: Huvudbyggnad: "bärande stock över östra respektive västra murstocken" (prov 1-2), "liggtimmer västra vindsdelen" (5-6), köksdelen (7-8). Rättarbostaden: "liggtimmer i västra (3-4) respektive södra (9) vindsdelen".

Bränneriet: "liggtimmer vid nyöppnat fönster (10)".

Information: Den dendrokronologiska analysen visar att huvudbyggnaden är byggd 1803 eller något år senare. Köksdelen är uppförd 1852 eller något år senare. Rättarbostaden, uppvisar med provmaterialet, ingen enhetlig dateringsbild (se tabellen nedan). Det senast fällda timret är från vinterhalvåret 1848/49, vilket utgör den äldsta möjliga dateringen för byggnaden. Prov nio är således en återanvänd stock, vilken avverkades vintern 1769/70. En stock är provtagen i bränneriet vilken indikerar på att byggnaden är uppförd 1809 eller senare. Då provmängderna är små och fällningsåren varierar såsom i bränneriet och rättarbostaden bör man var något försiktig med att uttala sig om byggnadens uppförande. Bevisligen har man använt återanvänt virke i rättarbostaden. Virket är av relativt lokalt ursprung och har sannolikt samma växtplats som fem stockar i fastigheten Boktryckaren 9 i Eksjö (ref. 20750003).

Resultat:

CATRAS Dendro nr:	prov nr:	Trädslag	Antal radie/år	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering (fällningstid) V(vinterhalvåret) E=(efter eller lika med)	Trädets egenålder uppskattn
75448	1	Tall	2/82	Sp=48, W	V 1802/03	90-110
75449	2	Tall	2/82	Sp=52, W	V 1801/02	90-110
75450	3	Tall	2/84	Sp=44, B	Ej daterad	90-110
75451	4	Tall	2/122	Sp=63, B	V 1848/49	130-150
75452	5	Tall	2/108	Sp=53, B	V 1801/02	110-130
75453	6	Tall	2/101	Sp=56, B	V 1801/02	110-130
75454	7	Tall	2/111	Sp=59, B	V 1847/48	120-140
75455	8	Tall	2/116	Sp=52, B	V 1851/52	120-140
75456	9	Tall	2/54	Sp=36, B	V 1769/70	60-80
75457	10	Tall	2/116	Sp=56, B	V 1808/09	120-140

Hans Linderson

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, 0738-448812

Fax +46-46-2224830

e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Provtagningslista för dendrokronologisk analys av Viggesbo,
borrprover tagna 13/5 2004 om inget annat nämns.

Rättarbostad

2:a vån

- 1b SE garderob 2:a varvet
- 2b SE garderob 3:e varvet
- 3b NE garderob 3:e varvet
- 4b NW garderob 1:a varvet

1:a vån

- 5b köket N sågskiva intill eluttag ca 4:e varvet

Magasinet

- 6b SW rum E vägg ca 4:e varvet
- 7b portöppning i mittvägg, sågskiva, nedre W ca 4:e varvet
- 8b portöppning i mittvägg, sågskiva, övre W ca 5:e varvet
- 9b portöppning i mittvägg, sågskiva, övre E ca 5:e varvet

Huvudbyggnad

1:a vån

- 10b under trappan N vägg, 2:a varvet
- 11b under trappan N vägg, 1:a varvet

2:vån

- 12b NE rum, N vägg, 1:a varvet
- 13b SE rum, S vägg, 1:a varvet
- 14b Mittrummet, N vägg, 1:a varvet

Kök

- 15b W vägg Södra delen
- 16b W vägg Norra delen

Snickarboden

- 17b W vägg ca 5:e varvet
- 18b E vägg 5:e varvet

Västra ladan

- 19b W vägg 5:e varvet

Östra ladan

- 20b S vägg, 3:e varvet

Mejeriet

- 21b V vägg, ca 3:e varvet

Bränneriet

- 22b nära norra hörnet